

ด้านมออักเสบเป็นปัญหาที่พบบ่อยและก่อให้เกิดความสูญเสียในการเลี้ยงโคนมทั่วโลก บันทึกรายเดือนค่าเซลล์โซมาติกในถังนมรวมของฟาร์มโคนมจำนวน 194 ฟาร์มของสหกรณ์โคนมแห่งหนึ่งใน อ.เมืองขอนแก่น ได้ถูกวิเคราะห์ปัญหาด้านมออักเสบระยะยาวซึ่งมีค่าเซลล์โซมาติกในถังนมรวมสูงกว่า 500,000 เซลล์ต่อน้ำนมดิบหนึ่งมิลลิลิตรติดต่อกันมากกว่า 3 เดือน ฟาร์มในกลุ่มนี้จำนวน 12 ได้ถูกเลือกเพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลของฟาร์มซึ่งได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป, 2) การดูแลอุปกรณ์รีดนม, 3) กระบวนการรีดนม และ 4) ความตระหนักและการจัดการปัญหาด้านมออักเสบของเกษตรกร เชื้อแบคทีเรียก่อโรคด้านมออักเสบถูกจำแนกจากแม่โครีดนมจำนวน 138 ตัวของทั้ง 12 ฟาร์ม ผลการศึกษาพบว่ามากกว่า 40% ของฟาร์มโคนมมีปัญหาด้านมออักเสบและ 23% (44 ฟาร์ม) มีปัญหาด้านมออักเสบระยะยาว เกษตรกรของทั้ง 12 ฟาร์มมีปัญหาในการควบคุมด้านมออักเสบ เช่น ดูแลรักษาระบบและเครื่องรีดนมไม่เหมาะสม, ไม่ใช้ยาจุ่มก่อนรีด, ไม่ตรวจ น้ำนมก่อนรีด, รีดโคที่เป็นเต้าอักเสบร่วมกับโคปกติ ผลการเพาะแยกเชื้อพบความชุกของเชื้อด้านมออักเสบติดต่อ, โคแอกกูเลสเนกาทีฟสเตาฟิโลคอคโคไคและ เชื้อในสภาพแวดล้อม ที่ 39%, 64% และ 22% ตามลำดับ โดยความชุกของเชื้อด้านมออักเสบติดต่อที่พบเป็นเชื้อ *Streptococcus agalactiae* และ *Staphylococcus aureus* ที่ 17% และ 7% จากการศึกษาไม่พบ *Mycoplasma bovis* ในตัวอย่างน้ำนม กระบวนการรีดนมเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชืวด้านมออักเสบติดต่อและโคแอกกูเลสเนกาทีฟสเตาฟิโลคอคโคไค เกษตรกรมีความรู้ด้านการป้องกันโรคด้านมออักเสบเป็นอย่างดีไม่ใช้ในทางปฏิบัติ มาตรการกระตุ้นให้เกษตรกรตระหนักถึงความสูญเสียและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติเป็นจุดสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาด้านมออักเสบและปรับปรุงคุณภาพน้ำนมดิบของโคนมไทย

Mastitis is a most frequent and costly disease of dairy cattle worldwide. Monthly records of bulk tank milk somatic cell count (BMSCC) of all 194 dairy herds in Muang, Khon Kaen were used as an indicator of long-term mastitis problems; i.e. BMSCC > 500,000 cells/ml at least 3 consecutive records. Twelve long-term mastitis herds in Muang, Khon Kaen were data collected on (1) general herd information, (2) milking equipment, (3) milking procedure and (4) awareness and management of farmers to the mastitis problem. All possible mastitis pathogens were investigated in individual milk samples from 138 lactating cows of the herds. At least 40% of herds had mastitis at each record and 23% (44 herds) had the long-term problem. Farmers of the 12 studied herds had poor managements on mastitis control, such as improper milking machine maintenance, no use of pre-dipping, foremilk h not been checked for abnormality, mastitis cows were milked with fresh cows. At the cow level, the prevalence of contagious bacteria, coagulase negative staphylococci (CNS) and opportunistic bacteria was 39%, 64% and 22%, respectively. For the contagious groups, prevalence of *Streptococcus agalactiae*, *Staphylococcus aureus* and *Mycoplasma bovis* was 17%, 7% and 0%, respectively. Milking practice was identified as a risk factor of cow being infected intramammary by contagious bacteria and CNS. All farmers knew how to control the problem in their herd precisely but none of them did it in practice. Strong encourage farmers to realize their losses and motivate them to solve it is a core-component to reduce the prevalence of mastitis and improve raw milk quality of the Thai dairy farms.